

Tańce niestylizowane

materiał do nauki samodzielnej Pracowni Tradycji Polskiej
Zespół Pieśni i Tańca Ziemi Szczecińskiej „Kąg”
Pałac Młodzieży — Pomorskie Centrum Edukacji w Szczecinie
Grupa: Młody Kąg, 31 marca 2021 r.
Prowadzący: Artur Kotwas, Dariusz Skrobania

Góralski

Tanec ten składa się z kilku motywów tanecznych wykonywanych różnymi krokami w określonej kolejności. Są to kroki ozwodne, krzesane, drobne i zwyrtnie, typowe dla tańców podhalańskich i beskidzkich. Tancerze tańczą bez kontaktu, dopiero na koniec tancerz obejmuje tancerkę oburącz i okręca się z nią w miejscu w obie strony.

Materiał przedstawiam w podziale na 5 części

Etnograficzna mapa
Polski

Taniec ten wykazuje wiele wspólnych elementów z innymi tańcami kultur pasterskich z regionu Karpat (lub do nich podobnych), a jego archaiczna forma – taniec bez kontaktu – wskazuje, że jest jednym z najstarszych tańców w Polsce. Ukształtował się zapewne w czasie wołoskich migracji wzdłuż łuku Karpat (na terenie Tatr od XV do XVII w.), choć jeszcze długo czerpał ze wspólnego dziedzictwa wołoskiego i sąsiednich kultur (słowacka, węgierska, orawska). Taniec ten składa się z kilku zamawianych w określonej kolejności motywów tanecznych wykonywanych różnymi krokami.

Będą to kroki ozwodne (m.in. do przodu, po dwa do tyłu, do boku, z klaskaniem i przytupywaniem), krzesane (m.in. po dwa, po śtyry, po osiem), drobne, a na końcu tańczony jest zwyrwany, w którym tancerz obejmuje tancerkę oburącz i okręca się z nią w miejscu w obie strony. Taniec wykonywany jest w szybkim tempie (metrum 2/4) i stanowi popis tancerza. Ciekawą cechą ozwodnego jest zjawisko polirytmii, kiedy to do rytmu dwumiarowej muzyki tancerz wykonuje kroki w metrum trójmiarowym. Mimo że jest ustalona kolejność motywów tanecznych, chłopak improwizuje, z dostępnych wariantów kroków tanecznych dodając podskoki, przyklęki, przytupy, wymachy rąk, klaskanie, bicie dłońmi o pięty itp. Taniec wygląda jak tokowanie, zaloty ptaków podczas godów.

Przed rozpoczęciem popisu (tańca), staje przed kapelą i śpiewa nutę, która określa rodzaj pierwszego kroku. Po prześpiewaniu tancerz odwraca się od muzyków, a jego kompan wyprowadza na środek izby wcześniej „umówioną” dziewczynę. Chłopak tańczy przed dziewczyną w przód i w tył, z boku lub obiega ją z jednej lub drugiej strony, ta zaś tańczy w pewnej odległości od niego krokiem drobnym. Każdy rodzaj kroku rozpoczynany jest od specjalnej nuty, dzięki której muzyk wie, którą część ma teraz zagrać tańczącym.

Dziewczyna w kolejnych sekwencjach tańczy sama lub trzymając się w pasie wiruje w małym kółku w towarzystwie innych dziewcząt. Tańczy skromniej, drobnymi krokami, bez podskoków, starając się dialogować z krokami tancerza, odpowiadając przytupami lub obracaniem się w miejscu. Taniec kończy się nutą zieloną: Zielona lipka, jałowiec, lepszy kawaler niż wdowiec lub zawołaniem zielona, w której to części tancerz obejmuje partnerkę w pasie i razem zwirują kilka obrotów w jedną, a potem w drugą stronę – jest to jedyny bezpośredni kontakt obojga podczas tańca. Tańczono góralskiego na weselach i podczas zabaw, tańczyli go także juhasi na hali, podczas wypasu owiec, sami ze sobą, zwąc wtedy ten taniec „juhaskim”.

Góralski

Materiał wideo (części: od 1 do 5):

<http://tance.edu.pl/pl/lessons/show/dance/650>